

SV. JAN BOSCO

PRAVIDLA

pro domy Společnosti sv.
Františka Saleského.

(PRO CHO Vance)

Tiskárna »Typia« v Mor. Ostravě

HLAVA I.

Účel domů kongregace sv. Františka Saleského.

Hlavním účelem domů salesiánských je pomáhati a prokazovati dobrodiní bližnímu, zvláště výchovou mládeže, která se v nejnebezpečnějších letech vychovává, vzdělává ve vědách i řemeslech a uvádí k plnění náboženských povinností a ke ctnosti.

Kongregace neodpírá své pomoci žádné vrstvě společenské, zajímá se však nejraději o vrstvu střední a chudinu, ježto ōny potřebují pomoci a přispění nejvíce.

Mezi hochy městskými i vesnickými nemálo chlapců žije v takovém postavení, že bez hmotné pomoci

marným by byl každý prostředek mravní. Někteří, již poněkud dorostlejší sirotci, nebo bez péče, protože se o ně rodiče nemohou nebo nechtějí starati, bez povolání, bez vzdělání, jsou vystaveni nebezpečí smutné budoucnosti, nenaleznou-li někoho, kdo by se jich ujal a měl je k práci, pořádku i pobožnosti. Pro takové hochy Společnost sv. Františka Saleského otvírá útulny, oratoře a školy, zvláště v nejlidnatějších místech, kde toho bývá nejvíc třeba. Poněvadž pak je nemožno přijmouti všecky ty, kteří se hlásí, musí býti stanovena některá pravidla, jež by omezila přijímání ve prospěch těch, kteří pro různé okolnosti mají přednost.

HLAVA. II.

O přijetí.

1. Každý ústav bude míti program nebo prospekt, v němž budou ozna-

čeny podmínky přijetí podle společenské třídy, pro niž je ústav určen. Při přijímání hochů do ústavu se musí dbáti, aby odpovídali takovýmto podmínkám.

2. Ode všech se musí vyžadovat křestní a očkovací list i potvrzení o přestálých neštovicích a lékařské vysvědčení o stavu zdraví. Kdyby ta listina scházela, možno vyhověti podmínce lékařskou prohlídkou. Zvláštní zřetel budiž brán na to, aby mezi chlapce zdravé a dobře urostlé nebyli přijati postižení ošklivými a nakažlivými nemocemi nebo znetvoření tak, že jsou neschopni k práci a dodržování pravidel a zvyklostí ústavu.

3. Rovněž se musí hledět, aby nebyli přijati chlapci nebo jiní lidé, kteří by svým špatným chováním a zvrácenými zásadami mohli mítí zlý vliv na své druhy. Proto se bude na všech žádat vysvědčení mravnosti od příslušného faráře a všeobecně nepřijmou se do našich domů chovanci, vyloučení z jiných ústavů.

4. Jde-li o ~~bez~~platné přijetí, necht' se vyžaduje vysvědčení, které by do-
tvrzovalo, že dotyční jsou úplnými
sirotami, chudí a opuštění. Mají-li
bratry, strýce nebo jiné příbuzné,
kteří se mohou o ně starati, jsou mi-
mo náš cíl. Má-li žadatel něco, při-
nese to s sebou do ústavu a bude to-
ho užito v jeho prospěch, ježto není
spravedlivé, aby užíval dobrodiní ji-
ných, kdo má co svého.

5. Při přijímání necht' mají v na-
šich dobročinných ústavech přednost
ti, kteří docházejí do našich sváteč-
ních oratorií, protože je nanejvýš dů-
ležitě poznati trochu sklony chlapců
dříve, než jsou definitivně přijati do
ústavů. Každý hoch, přijatý do na-
šich ústavů, musí považovat své dru-
hy za bratry a představené za zá-
stupce rodičů.

6. Pokud se týče lidí, určených
k domácím pracím, bude se od nich
mimo uvedené listiny vyžadovat i pí-
semné prohlášení, že se podrobují
pravidlům i rozkazům představených
v těch zaměstnáních, jež jim budou

označena. Obecně pak se bude hledět, aby takoví nebyli příliš mladí.

7. Obecně řečeno, chlapci, přijatí bezplatně, budou určeni k řemeslům. Ježto se však mezi nimi najdou tací, jimž Bůh dal zvláštní schopnost ke studiu nebo nějakému svobodnému umění, naše ústavy nabízejí se pomoci těmto hošíkům, třebaš nemožou platiti ničeho nebo jen málo. Tak tito jinoši budou moci tyto dary, jichž jim Bůh Stvořitel v hojné míře udělil, učiniti sobě i bližnímu užitečnými a nebudou muset nechat je pro nedostatek hmotných prostředků a vzdělání zjalověti a snad i stát se škodlivými.

8. Bude však třeba míti na zřeteli, aby taková studia nerušila pravidel, ni ústavního pořádku. Tito studenti pak musí předcházeti dobrým příkladem svým druhům, zvláště v pobožnosti.

9. Nikdo pak nebude připuštěn ke studiím: 1. Neskončil-li obecné školy. 2. Není-li obdařen příkladnou zbožností, jež obecně musí býti do-

tvrzena dobrým chováním aspoň po nějaký čas předběžného pobytu v našich ústavech. 3. Studium bude klasické či gymnasiální a sice od první gymnasiální až po filosofii včetně.

10. Studenti budou zavázáni k jakékoliv domácí posluze, jako sloužit u stolu, učit katechismu a pod.

•

HLAVA III.

O zbožnosti.

1. Hoši, pamatujte si, že jsme stvořeni, abychom Boha, svého Stvořitele, milovali a Jemu sloužili, a že by nám bez bázně Boží nebylo nic platno všecko vědění a všecko bohatství světa. Od této svaté bázně závisí všecko naše dobro časné i věčné.

2. Abychom setrvali v bázni Boží, přispěje nám modlitba, svaté svátosti a slovo Boží.

3. Modlitba buď častá a vroucná, nikdy však z nechuti a na obtíž druhům. Je lepší se vůbec nemodlit,

než se modlit špatně. Ráno hned, když jste se probudili, udělejte nejdřív znamení sv. kříže a pozdvihněte mysl k Bohu nějakou střelnou modlitbou.

4. Zvolte si stálého zpovědníka a jemu otevřte každou tajnost svého srdce každý týden, čtrnáct dní nebo aspoň jednou za měsíc, jak to radí římský katechismus; jednou za měsíc všichni, když se připravili nějakou promluvou nebo jinou nábožnou praktikou, vykonají cvičení dobré smrti.

5. Poslouchejte nábožně mši svatou a neopomíňte přecísti nebo vyslechnouti každodenně něco duchovní četby.

6. Poslouchejte pozorně kázání a jiná mravní naučení. Dbejte, abyste při nich nespali, nekašlali a netropili jakýkoliv jiný hlomoz. Neodcházejte nikdy z kázání, aniž jste si odnesli nějakou zásadu, plnitelnou při vašem zaměstnání. Dávejte velkou váhu na učení se náboženství a katechismu.

7. Oddejte se od mládí životu ctnostnému, protože, když člověk čeká, že se věnuje Bohu až v pozdním věku, vydává se v nebezpečí, že bude na věky zatracen. Ctnosti, tvořící nejkrásnější ozdobu křesťanského jinocha, jsou: skromnost, pokora, poslušnost a láska k bližnímu.

8. Ctěte se zvláštní pobožností Největější Svátost oltářní, Pannu Marii, sv. Františka Saleského, sv. Aloise z Gonzagy a sv. Josefa, kteří jsou zvláštními patrony všech našich domů.

9. Bez zpovědníkova dovolení nepočínejte nikdy žádné nové pobožnosti a pamatujte si, co svým synům říkal sv. Filip Neri: »Neukládejte si příliš mnoho pobožností, ale budete vytrvalí v jedné podjatých.«

HLAVA IV.

Jak se chováti v kostele.

Chrám, drahé děti, je dům Boží a místo modlitby.

1. Pokaždé, když vstoupíte do kostela, namočte nejdřív prsty do svěcené vody, udělejte znamení sv. kříže a ukloňte se před oltářem, je-li tu jen kříž nebo nějaký obraz. Klekněte na jedno koleno, je-li Nejsvětější Svátost ve svatostánku, na obě kolena, když je Nejsvětější Svátost vystavena. Střezte se však dělat hluk, žvástat nebo se smát! Bud' do kostela nechod'te, anebo se tam chovejte s náležitou úctou! Chrám je dům Boží, dům modlitby a pobožnosti, a ne povídání nebo rozpustilosti.

2. Nezastavujte se na prahu kostela; at' se nikdy nestane, že byste si klekli jen na jedno koleno, opírajíce se nezpůsobně loktem o druhého; nesedejte si na paty, jako to dělají psíci, ani se nepokládejte, ohýbajíce hřbet do oblouku, na lavici; jdouce kostelem, nedupejte, abyste nerušili těch, kteří se sebraně modlí. Pamatujte dále, že je to zlozvyk hned při vstoupení, dřív než se vzdal hold Pánu Bohu, se dívat po lidech, věcech nebo mistrovských dílech, stejně ja-

ko je špatně stát po celou mši a jen tak kleknout při pozdvihování na jedno koleno, jak to mají v některých dědinách ve zvyku.

3. Při sv. požehnání hled'te, pokud můžete, nezívat, nespát, neotáčet se sem a tam, nežvanit a nevycházet z kostela. Tyto chyby ukazují malou touhu po tom, co je Božího, a k tomu se tím druzí vyrušují a je jim to i k pohoršení.

4. Jdouce na své místo, hled'te, abyste neodstrčili lavice nebo židle, a neskřípejte jimi ustavičným vrcením. Nikdy neplivejte na podlahu, protože je to nepřístojné a vedle si kleknuvší by se mohl snadno zamazat.

5. Bud'te sebráni i při odchodu z kostela a netlačte se nikdy ke dveřím, abyste byli venku mezi prvními. Hlavu si pokryjte, až když jste přešli práh a nezastavujte se, abyste pak u kostela nerámusili.

6. Při modlitbách nekřičte příliš, ale zas se nemodlete tak, že vás není slyšet. Modlitby necht' se říkají vážně a ne překotně, a ať se nikomu ne-

zachce modlit se rychleji a končit, když druzí jsou v polovici.

7. Při zpěvu nešpor zachovávejte pausy, označené hvězdičkou, a nezačínajte verše, dokud nedozpíval chór nebo druhá strana. Dávejte pozor, abyste, křičíce na celé hrdlo nebo zpívajíce falešně, nebo protahujíce na konci veršů nebo slok hlasy, nepůsobili nelad.

8. Úst nikdy neotvírejte proto jen, abyste se chlubili svým hlasem, naopak, vezte, že zbožným zpěvem chválíte Boha, a že se k vám poji nebeští andělé.

9. Když máte to štěstí sloužit při mši sv., pomněte především, co praví sv. Jan Zlatoústý: »Při mši sv. kolem oltáře přisluhují s největší zbožností a úctou andělské kůry, takže ministrovat knězi při tak vznešeném úkolu je služba víc andělská než lidská.«

10. Snažte se tedy poznat důkladně obřady, dobře dělejte poklony a klekejte v pravý čas. Slova vypovídejte dobře, vyslovujíce je jasným, výrazným a zbožným hlasem.

11. Nikdy nedržte rukou v kapsách! Nesmějte se na druha, ani se neotáčejte dozadu. Jen v určitou dobu se podívejte k zábradlí, zda chce někdo přistoupiti k sv. přijímání.

12. Jdouce k oltáři a zpět, kráčejte vážně, hled'te však, aby na vás kněz nemusel nikdy čekat.

13. Chod'te se rádi zpovídat. Po čas zpovídání nechod'te po chodbách a dvorech; hled'te se dobře připravit a usebrati se.

14. Nestrkejte do druhých, abyste se dostali před ně, ale čekejte trpělivě, až přijde na vás řada, modlíce se nebo čtouce nějakou nábožnou knihu; více než všeho chraňte se hovoru, třebas i jen šeptem.

15. Při zpovědi bud'te v poloze pro zpovědníka co možná pohodlné a nenut'te ho, aby seděl skloněn nebo jinak nevýhodně; ani ho nenut'te, aby se vás vyptával hned na začátku, ale sami mu hned řekněte, kdy jste se zpovídali naposled, zda jste vykonali pokání, a pak se vyznávejte ze svých hříchů.

16. Přistupujíce k sv. přijímání, netlačte se, abyste byli dřív hotovi; na konci nedejte na sebe čekat; kdo je malý, stoupne si.

17. Po svatém přijímání setrvejte aspoň čtvrt hodiny v díkůčinění.

18. Osvojte si pěkný zvyk vykonati přes den svátostnému Ježíši nějakou návštěvu. Ať je i jen několika-minutová, ale buď každodenní, bude-li vám to možno.

HLAVA V.

O práci.

1. Člověk, moji hoši, narodil se k práci. Adam byl postaven do zemského ráje, aby jej vzdělával. Apoštol sv. Pavel praví: »Kdo nepracuje, ať nejí: Si quis non vult operari nec manducet.«

2. Prací rozumí se plnění povinností svého stavu, necht' je to učení nebo řemeslo.

3. Prací můžete si získat zásluhu o společnost a náboženství a doore posloužit své duši, zvláště obětujete-li Bohu svá denní zaměstnání.

4. Ze svých prací dejte vždy přednost oněm nařízeným od představených nebo předepsaných poslušností a umiňte si, že nezanedbáte nijaké své povinnosti tím, že byste se dali do věcí nepřikázaných.

5. Umiňte-li něco, vzdejte chválu Pánu Bohu, který je původcem všeho dobrého, nezpyšněte však, neboť pýcha je červ, který rozežírá a působí ztrátu zásluhy všech vašich dobrých skutků.

6. Pamatujte, že váš věk je jarem života. Kdo si nezvykne pracovat v mládí, ponejvíc bude lenochem až do stáří k hanbě vlasti a příbuzným a snad i k nenapravitelné škodě své duše.

7. Kdo je povinen pracovat a nepracuje, okrádá Pána Boha a představené. Zahaleči si budou na konci života ztracený čas velmi vyčítat.

8. Práci, učení i školu začněte vždy modlitbou *Actiones* a *Zdrávasem* a ukončete modlitbou *Agimus*. Tyto modlitby se modlete dobře, aby Bůh ráčil vésti vaše práce, a abyste mohli získat odpustky, udělené od papežů těm, kteří je konají.

9. Než začnete ráno svou práci, v poledne a večer po zaměstnání modlete se »*Anděl Páně*« a večer přidejte ještě žalm »*Z hlubokosti*« za duše věrných zemřelých. Modlete se je vždy klečmo, vyjímaje v sobotu večer a v neděli, kdy se »*Anděl Páně*« říká stoje. »*Raduj se nebes Královno*« se říká v době velikonoční, stoje.

HLAVA VI.

Jak se chovat ve škole a ve studovně.

1. Po zbožnosti se nanejvýš doporučuje učení. Proto prvním zaměstnáním musí býti vypracování úlohy a naučení se lekci. Jen když uděláte

toto, můžete si číst nějakou dobrou knihu anebo dělat něco jiného.

2. Pečujte velmi o knihy, sešity a co vám náleží; nedělejte na nich kaňky, ani jich nijakým způsobem neničte. Knih, sešitů a papíru neberte nikdy druhým. Potřebujete-li něčeho, požádejte o to zdvořile souseda. Neházejte papíru pod stoly ani pod lavice.

3. Když přijde do třídy profesor nebo učitel, vstaňte; opozdil-li se, netropte hluk, nýbrž čekejte naň zticha a opakujte si lekci nebo si čtete nějakou dobrou knihu.

4. Hled'te, abyste do školy nepřišli nikdy příliš pozdě. Ve studovně a ve škole odložte čapku, svrchník a šál, máte-li jaký.

5. Kdybyste museli z jakéhokoliv důvodu vynechat školu nebo studium, uvědomte o tom učitele napřed; nemůžete-li sami, učiňte tak prostřednictvím spolužáka. Když pak přijdete do školy, dřív než si sednete na místa, omluvte svou nepřítomnost učiteli.

6. Střeďte se ošklivého zvyku při výkladu šeptati, malovat do knihy panáčky, dělat z papíru kuličky, ořezávat lavice, dělat přehnané posuňky na znamení podivu nad slyšeným, nebo hůře ještě projevovat nechut' nebo nudu nad výkladem samým.

7. Nikdy nepřerušujte výkladu nevčasnými otázkami, a jste-li tázáni, hned vstaňte a odpovězte bez překotnosti a zas nedejte na sebe čekat.

8. Přistiženi při nějakém přestupku, nikdy neodpovídejte drze, i kdybyste měli tisíc důvodů; ukažte se poníženými, to ano, ale spokojeni, že jste byli napomenuti. Ani nebud'te z těch, kteří se ježí, házejí knihu na zemi, pokládají hlavu na lavici, znaky to pýchy a nevychovanosti.

9. Tomu, jenž se pomýlí nebo vysloví špatně slovo, se nikdy nesmějte. Je rovněž proti lásce tropit si žerty z druhů, kteří jsou ve škole poněkud pozadu.

10. Dělat kaňky na tabuli, psát na ní slova, jež mohou někoho ura-

ziti nebo zesměšnití, špinití stěny třídy nebo mapy, rozlévat inkoust nebo jím jakkoliv postříkat oděv jiných, jsou všechno kousky, jichž se musíte rozhodně střežit.

11. Úlohy buďtež vypracovány pozorně a listy necht' jsou čist'oučké, pěkně popsané, na krajích neoškuhané a vždy s malou mezerou.

12. Ctěte učitele, at' jsou z třídy vaší nebo jiné. Prokazujte zvláštní úctu těm, kteří vás učili v minulých letech. Vděčnost k tomu, který vám prokázal dobrodiní je jednou z ctností, jež nejvíc zdobí srdce jinocha.

13. Rozvrh studia se mění podle rozvrhu školního, všichni však jsou povinni přizpůsobiti se mu.

14. Studium počíná se modlitbou Actiones a Zdrávasem a končí modlitbou Agimus a novým Zdrávasem.

15. Jak jednou začalo studium, nesmí se už mluvit, něco půjčovat nebo si vypůjčovat, at' by bylo čeho jakkoliv třeba. Hled'te též, abyste nedělali hlomozu papírem, knihami, rohami nebo upustíce cokoli na

zemi. Kdybyste něčeho opravdu potřebovali, oznámíte asistentovi a vykonáte vše co možná zticha.

16. Nikdo se nehýbej a nehlomoz, dokud nezazněl zvonek na znamení konce.

17. Ve studovně bude asistent, který je odpovědný za chování, jak co se týče zájmu, tak co se týče pozornosti k učení, každého z vás. V každé lavici ve studovně je dekurion a vice-dekurion k pomoci asistentově.

18. Každé neděle večer bude pro studenty konference, při níž školní rádce nebo jeho zástupce přečte každému známky s nějakým otcovským napomenutím, jež by povzbudilo k lepšímu učení a pobožnosti.

19. Kdo není pilný nebo ve studovně vyrušuje, bude napomenut, a ne-napraví-li se, bude hned určen k jiným pracím nebo poslán domů.

20. Aby bylo možno soustředit se k pilnější práci a též, aby v ústavě bylo nějaké místo, kde by si každý mohl klidně a nerušeně číst nebo

psát, musí každý zachovávat vždy naprosté ticho.

21. Kdo nemáš bázně Boží, nech studia, protože pracuješ nadarmo. Moudrost nevejde v duši zlovolnou, ani nebude přebývat v těle oddaném hříchu. »In malevolam animam scientia non introibit, nec habitabit in corpore subdito peccatis,« praví Pán. (Kniha moudr. I. 4.)

22. Ctnost, jež zvláště ukazuje na studenta, je skromnost. Pyšný student je hloupý nevědomec. Počátkem moudrosti jest bázeň Boží. »Initium sapientiae est timor Domini,« praví Duch Sv. Počátkem všeho hříchu jest pýcha: »initium omnis peccati superbia scribitur,« praví sv. Augustin.

HLAVA VII.

Jak se chováti v pracovnách.

1. Ráno po modlitbách každý řemeslník vezme si bez hluku snídani

a jde ihned a v pořádku do své pracovny, nezdržuje se cestou ani povídáním, ani zábavou a postará se, aby mu k práci ničeho nechybělo.

2. Práce přechne se vždy modlitbou *Actiones a Zdrávasem*. Když se na znamení práce skončí, říká se *Agimus a Zdrávas*. V poledne a večer před odchodem z pracovny se říká *Anděl Páně*.

3. V každé dílně všichni pracovní musejí býti podřízeni a poslušni asistentovi a mistru, jakožto svým představeným a pozorně a horlivě plnit své povinnosti a učit se řemeslu, jímž jim bude jednou dobývati si chleba k životu.

4. Každý chovanec buď ve své pracovně a nikdo bez nutné potřeby a nikdy bez povinného dovolení nechod' do cizí.

5. Nikdo nevycházej z pracovny bez asistentova dovolení. Kdyby někdy bylo třeba poslat někoho za nějakým řízením ven, asistent mu obstará dovolení od ekonoma nebo od prefekta.

6. V pracovnách je zakázáno píti lihoviny, hrát si nebo tropit žerty, protože tu je na místě práce, a ne zábava.

7. Pokud je to možné při práci a řemesle, jež se tu provozuje, musí se zachovávat naprosté ticho.

8. Každý at' pečuje, aby se dílenské nástroje neztratily a nepoškodily.

9. Uvaž každý, že se člověk narodil k práci a že jen ten, kdo pracuje horlivě a s láskou, má mír v srdci a námaha mu je lehkou.

10. Každou sobotu katecheta nebo asistent přečte tato pravidla nahlas a v pracovně bude vždy viset jejich opis.

HLAVA VIII.

Jak se chovat k představeným.

1. Základem vší ctnosti jinocha je poslušnost vůči představeným.

Poslušnost plodí a zachovává všechny ostatní ctnosti, a je-li potřebná

všem, tu zvláště mládeži. Chcete-li se tedy státi ctnostnými, počněte od poslušnosti k představeným, podřizující se jim bez odporu tak, jako byste to činili samému Pánu Bohu.

2. Tu slova sv. Pavla o poslušnosti: »Poslouchajte svých představených a buďte jim poddáni, neboť oni bdí nad vámi, jakožto ti, kteří vydají účet za duše vaše, aby to činili s radostí a ne se vzdechy.«

3. Bud'te přesvědčeni, že vaši představení dobře cítí velkou povinnost, zavazující je, aby jak lépe zvětšili váš prospěch, a jestli vás napomínají a kárají a vám rozkazují, dělají to jen pro vaše dobro.

4. Špatně činí ti, kteří se nikdy nepřiblíží k představeným. Připomeňte si kuřátka. Těm, která se přibatolí blíže ke kvočně, dostane se obyčejně lepšího soustečka. Tak i ti, kteří obcují s představenými, obdrží vždy nějaké zvláštní napomenutí nebo radu.

5. Projevujte i jim zevně tu úctu, již si zasluhují, tím, že je při potká-

ní uctivě pozdravíte a v jich přítomnosti stojíte s hlavou odkrytou.

6. Poslechněte hned, uctivě a s veselou tváří, nečiníce poznámek, abyste se vyhnuli vyplnění toho, co vám rozkazují. Poslechněte, třebaš by vám rozkaz nebyl po chuti.

7. Otevřte jim rádi své srdce, patřice na ně jako na otce, který si vroucně přeje vašeho štěstí.

8. Poslouchejte vděčně jejich kárání, a kdyby bylo třeba, přijměte pokorně trest za svá pochybení, aniž byste jim ukazovali nenávist nebo opovržení.

9. Vyhýbejte se těm, kteří, c se představení ztravují pro vás námahou, posuzují jejich nařízení; to by byl znak největšího nevděku.

10. Ptá-li se vás představený na chování některého soudruha, povězte co víte, zvláště jde-li o předejití nebo napravení nějakého zla. Mlčeti v takovém případě bylo by na škodu onoho druha i urážkou Boha.

HLAVA IX.

Jak se chovati k druhům.

1. Važte si druhů a milujte je jako bratry a snažte se působit na sebe navzájem dobrým příkladem.

2. Milujte se všichni navzájem, jak praví Pán, střežte se však pohoršení. Kdo slovy, řečmi nebo skutky dá pohoršení, není přítelem, ale vrahem duše.

3. Můžete-li si nějak posloužit nebo poradit, učiňte tak rádi. Při rekreaci obcujte ochotně se všemi soudruhy bez rozdílu a sdílejte s nimi přívětivě své hry. Nemluvte nikdy o jejich chybách, leda jste-li tázáni od představeného. V tom případě hled'te, abyste nepřeháněli.

4. Musíme uznati, že všecko dobré i zlé pochází od Boha, proto střežte se vysmívat druhům pro jich tělesné neb duševní nedostatky. Může se stát, že Pán Bůh dopustí na vás zítra to, pro co se dnes druhým vysmíváte.

5. Pravá láska přikazuje, abychom trpělivě snášeli vady druhých a ochotně odpouštěli, když nás někdo urazí, druhých však, zvláště těch, kteří jsou nižší nás, nemáme haněti nikdy.

6. Pýchu si třeba rozhodně ošklivit, jet' pyšný odporný Bohu a hodný opovržení lidí.

HLAVA X.

O skromnosti.

1. Skromností rozumí se slušný a umírněný způsob mluvení, jednání a chůze. Tato ctnost, hoši, jest jednou z nejkrásnějších ozdob vašeho mládí a musí se jevit v každém vašem činu, v každé vaší rozmluvě.

2. Tělo a šat mají býti čisté, čelo vždy jasné a smavé, žádné potřásání rameny a klácení tělem sem a tam, leda že by tomu chtěl nějaký řádný důvod.

3. Odporučuji vám zdrženlivost očí, jsout' ony okny, jimiž d'ábel přivádí hřích do srdce. Chůze bud' mírná, nepřiliš spěšná, vyjímajíc, že by nutnost vyžadovala jinak; ruce, nejsou-li zaměstnány, držte slušně a v noci, pokud jen je to možno, mějte je sepnuty na prsou.

4. Nikdy nepokládejte rukou na druhé, ani se při rekreaci nedržte za ruce a nechod'te zavěšeni, nebo držíce se kolem krku, jak to kolikráte dělá dav z ulice.

5. Při hovoru buďte skromní a neužívejte výrazů, jež by mohly urazit lásku a slušnost; vašemu stavu, vašemu mládí sluší spíše cudné mlčení než vedení hovorů, jež obyčejně projevují vaši velkou smělost a povídavost.

6. Neposuzujte skutky jiných a nechlubte se svými přednostmi nebo některou ctností. Přijímejte lhostejně pokárání i chválu, a když je vám hozena nějaká výčitka, pokořte se před Pánem Bohem.

7. Vyhnete se každému skutku, pohybu nebo slovu, jež mají v sobě cosi hrubiánského, hleďte napravit včas vady temperamentu a snažte se vytvořit v sobě ducha vlídného a stále klidného podle zásad křesťanské skromnosti.

8. Rozvážíme-li, že pokrm je nám dán, ne abychom jako zvěř ukojili svou chtivost, ale jen abychom tělo, jakožto nástroj k získání blaha duše, udrželi ve zdraví a síle, pak ke skromnosti patří i způsob, jakým se chováti při stole.

9. Před jídlem a po jídle se pomodlete obvyklé modlitby a při jídle se snažte sytit i ducha tím, že v tichosti nasloucháte té kratičké četbě.

10. Smí se jíst nebo pít jen to, co dá ústav. Ti, kteří dostanou ovoce, potraviny nebo jakékoliv nápoje, musí je odevzdat představenému, který zařídí, aby jich bylo užito střídmě.

11. Odporučím vám vřele, abyste nikdy nezmařili nejmenšího množství polévky, chleba neb jídla. Nezapomí-

nejme příkladu Spasitelova, který poručil svým apoštolům sebrati drobečky chleba, aby nepřišly na zmar: Colligite fragmenta, ne pereant. Kdo by dobrovolně zmařil nějaké jídlo, je přísně potrestán a musí se velmi obávat, že mu Bůh dá zemřít hladem.

HLAVA XI.

O čistotě.

1. O čistotu musíte velmi pečovat. Čistý a úpravný zevnějšek značí čistotu a nevinnost srdce.

2. Nepodlehnete hloupé chuti líčit se a upravovat vlasy, abyste byli hezci, leč starejte se, byste neměli šatů roztrhaných nebo zamazaných.

3. Stříhejte si nehty a nedejte jim příliš vyrůst. Nenoste botek nezašněrovaných a myjte si často, zvláště v létě, nohy.

4. Nikdy nevycházejte z ložnice, aniž jste si ustlali lůžko, přečistili a upravili šat a dali všecko do pořádku. Starých botek nebo jiných krá-

pů nenechávejte pod postelí, ale uložte je někde do zákoutí nebo je dejte, komu třeba.

5. Myjte si každodenně ruce a obličej, ať už z ohledu na své zdraví, nebo abyste nevzbudili u jiných cšklivost.

6. Čistěte si zuby; to vás zbaví zápachu z úst, odtud obyčejně pocházejícího, a kazení a bolesti zubů, jež pak často následuje.

7. Česati se musí býti prací každého rána. Abyste spotřebovali méně času a mohli si lépe umýt hlavu, noste stále krátké vlasy.

8. Dbejte, abyste neměli prstů zamazaných od inkoustu, a když je máte jakkoliv ušpiněné, nemáte jich utírat o šaty a o ty také nikdy po psaní neosušujte pera.

HLAVA XII.

Jak se chováti v ústavě.

1. Ráno na znamení zvonku opustíte ihned lůžko a začnete se oblékat jak jen možno slušně a vždy tiše.

2. Po druhém zazvonění každý půjde do kaple na své místo ke společným modlitbám ranním a mši sv., nebo jde po práci a na mši sv. pak až ve stanovený čas.

3. Při mši sv. se říkají modlitby a sv. růženec a nakonec je krátké rozjímání.

4. Je zakázáno prohledávati nebo prohrabávati v cizí skřínce nebo kuf-ru. Přes den nikdo nechod' do ložnice bez zvláštního dovolení.

5. Střežte se přivlastniti si něco cizího, i kdyby toho byla maličká špetka, a kdybyste něco našli, dejte to představeným. Kdo by se odvážil přisvojit si to, bude přísně potrestán podle velikosti krádeže.

6. Dopisy i balíky, které přicházejí a odcházejí, musí býti odevzdány představenému, který, chce-li, může si je svobodně přečíst.

7. Je přísně zakázáno podržovat u sebe peníze, ale všechny musí býti uloženy u prefekta, který s nimi naloží podle potřeb jednotlivců. Též je přísně zapovězeno smlouvat se o prodej,

koupí nebo výměnu a cokoliv si bez dovolení představeného vypůjčovat.

8. Je zakázáno voditi do domu nebo do ložnice cizí lidi. Máte-li mluvit s rodiči nebo s jinými, jděte do hovorňy. **Nikdy se nepřibližujte k jiným, když mezi sebou rozmlouvají.** Rovněž nevcházejte nikdy do cizí pracovny či ložnice, nebť to velmi ruší každého, kdo tu je nebo pracuje. Stejně je zapovězeno zamknout se do světnice, psát na zdi, zatloukat hřebíky nebo cokoliv otloukat. Kdo by svou vinou něco rozbil, je povinen dát to na vlastní útraty spravit. **Konečně je též zakázáno zdržovat se v jizbě vrátného a v kuchyni, vyjímá se těm, kteří jsou tu zaměstnání.**

9. Milujte všecky, snášejte chyby jiných, nepřezdívejte nikdy a nepovídejte, ani nedělejte ničeho, čeho nechcete, aby vám říkali nebo činili jiní.

Hlava XIII.

Jak se chovat mimo dům.

1. Pomněte, chlapci, že každý křesťan má závazek býti příkladem bližnímu, a že není pohnutějšího kázání nad dobrý příklad.

2. Vycházejíce z domu, buďte zdrželiví v pohledech, řečech a ve všech svých skutcích. Nic tak netěší jako vidět hochy dobrého chování; ukazujet', že náleží ke společnosti jiných křesťanských a dobře vychovaných.

3. Když máte jít na procházku, do školy nebo za nějakým řízením mimo ústav, nezastavujte se a neukazujte na nikoho prstem, ani se bezuzdně nesmějte, tím méně házejte kamením a se bavte přeskakováním příkopů nebo kanálů. To projevuje špatné vychování.

4. Potkáte-li lidi pověřené nějakým veřejným úřadem, smekněte a nechte je přejít po výhodnější stra-

ně; stejně číňte duchovním a každé vážené osobě, zvláště chodí-li do ústavu nebo setkali-li jste se tu s ní.

5. Když jdete okolo nějakého kostela nebo svatého obrazu, smekněte na znamení úcty. Kdyby se stalo a šli jste kolem kostela právě, když se tam konají služby Boží, buďte do určité vzdálenosti zticha, abyste nerušili těch uvnitř. Potkáte-li pohřební průvod, smekněte a pomodlete se šeptem »Odpočinutí věčné« nebo žalm »Z hlubokosti«. Jde-li procesí, stůjte s hlavou odkrytou, dokud nepřejde. Kdybyste potkali Nejsvětější Svátost, nesenou k nemocnému, klekněte na obě kolena a pokloňte se jí.

6. Pamatujte si dobře, že nechováte-li se v kostele, ve škole, při práci nebo cestou patřičně, nejenže se z toho budete muset zodpovídat Pánu Bohu, ale děláte i hanbu svému ústavu.

7. Kdyby vám někdy některý sou-druh povídal o špatných věcech nebo vás sváděl ke špatným skutkům, sdělte to ihned představenému a do-

stanete potřebné rady, abyste se mohli moudře zařídit a neurazit Boha.

8. Nemluvte nikdy špatně o svýchruzích, o chodu ústavu, svých představených a jich rozkazech. Každý má plnou volnost zůstat či nezůstat a dělal by si sám ostudu, kdo by si stěžoval na místo, kde má naprostou svobodu zůstat či jít tam, kde se mu víc líbí.

9. Když se jde na procházku, je zakázáno zastavovat se cestou, vcházeti do krámů, dělat návštěvy nebo odbíhat za zábavou či se jakkoliv vzdálit z řady. Rovněž je zapovězeno přijímati pozvání k obědům, protože vám nikdo nedá dovolení, abyste šli.

10. Chcete-li sobě a ústavu prokázati mnoho dobrého, mluvte o něm vždy dobře a hledejte i důvody, aby se potkalo se souhlasem to, co pro společné dobro dělají nebo nakazují představení.

11. Poněvadž se od vás chce rozumná a nenucená poslušnost ke všem těmto pravidlům, rušitelé bu-

dou po zásluze potrestání a ti, kteří je budou zachovávat, mimo toho, že mají k očekávání odplatu od Pána Boha, budou odměněni podle vytrvalosti a píce i představenými.

HLAVA XIV.

O procházce.

1. Procházka velmi prospívá k udržení zdraví, proto se nezdráhejte jít, když to pravidla určují.

2. Bud'te hotovi v udaném čase a stoupněte si hned do řady, aby se nemusilo na vás čekat. Budiž připomenuto, že chlapci z jednoho oddílu nesmí jít s oddílem druhým.

3. Každý oddíl musí mít asistenta, který je odpovědný za možné příhody se nepořádky.

4. Kdož nemají šatů čistých a bot vycídných, nemohou jít na procházku. Má se jít na stanovená místa a každý musí být ve všem poslušen asistenta.

5. Procházka nebud' úprkem a zas nemožno se bez výslovného svolení představených zastavovat. Obyčejné procházky mají trvat půldruhé hodiny a nesmí se protáhnout přes dvě hodiny. Všichni musí zachovávat slušný postoj, vážný krok a střežit oči. Nedbalost jednoho mohla by zostuditi celý hlouček.

6. Proviněním, jež se bude nejprísněji soudit, je vzdálit se z řady. Asistent k tomu svolení dát nemůže. Kdo nakupuje nebo jde do kaváren nebo hostinců, zasluhuje vyloučení z ústavu.

Připomenutí.

1. Asistenti při procházce dodržujte přesně hodinu odchodu a příchodu.

2. Nepřipouštějte do oddílu vám svěřeného nikoho, kdo patří k oddílu druhému.

3. Mějte na mysli, aby hoši měli tělo i šat čistý.

4. Chlapců nikdy nevod'te bez zvláštního dovolení do města, museí, výstav, parků ani paláců.

5. Nedovolte na žádný způsob nikomu, aby se cestou zastavil nebo se vzdálil od asistenta.

6. Kdyby se stalo, a někdo něco provedl, hned to oznámí školnímu rádci nebo prefektovi.

7. Konečně necht' asistenti uváží, že mají za chlapce před Pánem Bohem a představenými velkou odpovědnost.

HLAVA XV.

Jak se chovati v divadle.

1. Pro vaši zábavu a milé poučení se dávají divadelní představení. Divadlo však, jež má pěstiti srdce, nebude nikdy příčinou sebemenší urážky Boha.

2. Rádi na něm berte podíl, jsouce vděčni představeným, kteří vám to dovolují. Nebud'te rozmrzelí, když musíte čekat, nebo když přijde něco, co vám není příliš po chuti.

3. Vystříhejte se toho, že byste se sem cpali, a tak snadno ublížili soudruhům, že byste chtěli jiné předstihnout a sednout si na lepší místo a ne na označené, že byste měli při představení čapku na hlavě, stáli a tak překáželi druhým v rozhledu a tím více, že byste jakkoliv křičeli nebo pískali, či jinak projevovali svoji nespokojenost.

4. Když se zvedne opona, hned se utište, a nevidíte-li dost dobře, nebud'te přece jen uminutí a nestůjte k mrzutosti druhých. Stojí-li kdo před vámi, vy na něho nekřičte, ani ho neznepokojujte, leč vlídně ho upomeňte, a nerozumí-li, spokojte se a trpělivě snášejte.

5. Střežte se opovrhovati tím, který se zmýlí nebo špatně přednáší. Nejevujte nikdy slovíčkem, že se vám to nelíbilo a ani venku mu toho nijak neukazujte. Když spadne opona, tleskejte vždy, třebaš to nešlo tak, jak snad někdo čekal.

6. Při vycházení netlačte se ke dveřím, ale vycházejte v určeném po-

řádku a dobře se zahalte, protože vnější vzduch bývá obyčejně chladnější a může uškodit zdraví.

HLAVA XVI.

Co je v ústavě přísně zakázáno.

1. Ježto je v ústavě zakázáno míti u sebe peníze, je zapovězena každá zištná hra.

2. Rovněž je zakázána každá hra, při níž si může někdo ublížit, nebo při níž se může stát něco proti slušnosti.

3. Kouřit a žvykat tabák pod jakýmkoliv vzhledem je provždy zakázáno. Šňupání se trpí v hranicích, jež stanoví podle rady lékařovy představený.

4. Nikdy nebude dáno povolení jíti s rodiči nebo přáteli ven k obědu nebo za koupí šatů. Je-li takových věcí třeba, možno si vzít míru a koupit je hotové nebo dát si je udělat v ústavní dílně.

Tři zla, jichž se třeba velmi střežit.

Ač se mají všichni chránit každého hříchu, přece jsou tři zla, jichž se musíte zvláště vystříhat, protože jsou mládeži nejzáhubnější. Jsou to: 1. klení a braní jména Božího nadarmo, 2. necudnost, 3. krádež.

Věřte, hoši moji, že jediný z těchto hříchů může přivolati na ústav Boží kletbu. Když naopak vzdalujeme tato zla od sebe, můžeme s největší důvěrou očekávat pro nás a pro celý dům požehnání s nebe.

Bůh žehnej tomu, kdo bude zachovávat tato pravidla. Každé neděle večer nebo jindy prefekt nebo jeho zástupce přečte některý článek těchto pravidel s krátkou a přiléhavou úvahou mravní.

D O D A T E K

k pravidlům pro domy.

Jak psáti dopisy.

Obecná pravidla.

Stále je třeba psáti dopisy a proto bude dobře dáti sem ve formě přístavku několik pravidel.

1. Dopisy jsou prostředkem, jímž můžeme nepřítomným vyjádřiti své myšlenky a city tak, jak je sdělujeme hlasem přítomným.

2. Abyste uměli pěkně skládat dopisy, je dobře číst nějakou sbírku dopisů, a tu vám doporučuji Hanni-

bala Caro a Silvia Pellica. Překrásné jsou též listy sv. Jeronýma, sv. Františka Sal. a sv. Kateřiny Sienské.

3. Styl dopisů nechce přílišných ozdob a miluje prostotu; musí být nenucený a proto mívá náhlé přechody, jež jsou nehledané, s řečí nezmatenou. Sloh musí býti určitý a stručný, aniž by to zas vadilo jasnosti. (Viz č. 10 a 11 na konci tohoto přídavku.)

4. Když chcete získati nějakou přízeň, nevyjadřujte se přehnaně a nedělejte neporušitelných slibů, jichž byste pak nemohli splnit, ale pamatujte, že nic vám tak nikoho nenakloní jako prostá mluva a přímé myšlenky.

5. »Průpovědi,« praví sv. Řehoř Naziánský píše v Nicebolu o slohu dopisů, přísloví, hesla a vtipy dodají listu půvabu. Musí však býti rozsázené a ne rozsypané. Nedávat jich, je drsnost a opačné jednání zas hledanost.

6. V dopise nebud' nic hledaného, ale všechno bud' lehké a přirozené,

7. Slušnost nedovoluje, aby někdo dával otázky představeným; je-li toho třeba, možno užítí takovýchto nebo podobných tvarů: Dovolte, abych Vás poprosil . . . , Promiňte, mi smělost, že si Vás dovoluji prosit . . . Těž se jim nemají svěřovat nějaké úkoly a vyřizování pozdravů; a chceme-li tak udělat přece, jest užítí nějakého pěkného způsobu a ve tvaru prosby.

8. Je dobře zachovávat to i mezi sobě rovnými, řkouce na př.: Račte se postarati, aby bylo všecko připraveno . . . Prosím Vás, bud'te tak laskav a . . . atd.

9. Když se zmiňujeme o člověku, který má nějakou hodnost, nebud' jmenován suše, »kanovník ten a ten«, »Váš ředitel«, ale má se říci: »pan kanovník«, »Váš pan ředitel« atd.

10. Dopisy mohou býti různé: politické, vědecké, literární, umělecké i studijní. Důvěrnými jmenujeme zas ty, které berou látku ze života společenského,

11. Jako ve styku společenském mluvíme, abychom se zeptali nebo odpovíděli, poprosili nebo poděkovali, napomenuli nebo vyčítali a zas radili, varovali nebo blahopřáli, tak důvěrné dopisy mohou býti žádací, odpovídací, prosebné, děkovné, oznamovací, napomínací, poradné, blahopřejné atd. atd.

Části dopisu.

12. Části dopisu jsou: úvod, obsah a pozdrav. Úvodem začínaje dopis pisatel vhodně připravuje na předmět, o němž zamýšlí jednati. Tato část má býti velmi krátká a často se může docela vynechat. Když se však odpovídá na dopisy nebo přípisy lidí vážených nebo státních úředníků, třeba uvést datum a předmět dopisu, na nějž odpovídáme, říkáce na př.: Považuji za svou povinnost odpovéděti Vám na dopis ze dne 10. toho měsíce, jímž . . .

13. Předmět obsahuje to, co chceme druhému sdělit, at' je to žádost,

pozvání, blahopřání, napomenutí či jiné.

14. Pozdravem rozumí se to přání, poklony, projevy úcty a přátelství, jimiž se při psaní loučíváme. Má se řídit podle našeho vztahu a poměru k osobě, již píšeme. Na př. psaní představenému se zakončí: S upřímnou — s nejvyšší — se vší — s nejhlubší — s největší úctou . . . Psaní prostým známým, nikoliv představeným: S opravdovou úctou. Důvěrným osobám: S největší oddaností — s upřímnou láskou. V dopisech prosebných bude prospěšno přidati tyto výrazy: S důvěrou, že budu vyslyšen . . . V poděkovacích: S největší vděčností . . . a v jiných případech přiměřenými myšlenkami. Když se píše slavným lidem, vynechá se pozdrav vlastní a píše se jen projevy úcty.

15. Po ukončení dopisu se někdy připisuje něco, na co bylo zapomenuto, anebo že se to nehodí k obsahu. Tento přídavek se značívá písmeny P. S. (Post scriptum), nebo

NB, a ježto značívá nepozornost a neopatrnost, je dobře dávat jej jen do listů důvěrných.

16. Při ukončení máte vždy ukázat, že nejsme pohané a proto připojte vždy nějakou křesťanskou myšlenku, na př.: Bůh Vám žehnej, neopome-nu prositi Boha, aby Vás uchoval ve zdraví, odporoučím se do Vašich mo-dliteb. Biskupům a kardinálům se psává takto: »pokorně prosím o Vaše sv. požehnání« a pod.

Postup dopisu a jeho tvar.

17. Dopisní papír budiž čistý a celý: pro domácí a přátele stačí též půl listu; osobám vysoce postaveným se píše na větší list.

18. Písmo má býti jasné a čisté, protože je nezdvořilé odeslat dopis pokaňhaný a přeškrtaný neb tak naškrábaný, že jej adresát stěží přečte.

19. Řádky necht' jsou rovné; ponechte vždy malý okraj; list buď přeložen vždy rovně.

20. Pisatel dopisu musí pamatovat na titul, datum, podpis a adresu.

21. Oslovení nebo titulování, to jest přívlastek cti nebo oddanosti, který se dává adresátu, nebud' v dopise zkrácen.

22. Mezi oslovením a počátkem dopisu se nechává mezera více nebo méně široká podle větší nebo menší hodnosti člověka, jemuž píšeme; takéž pro levý okraj.

23. Na každé stránce má se nechat nahoře i dole prázdný prostor aspoň celé řádky a na druhé stránce, jak se píše dál, má se začít ve výši oslovení.

24. Abychom neukončili dopisu zrovna na okraji listu, udělá se to tak, že, žádá-li to úcta k osobě, již píšeme, necháme ještě asi dva nebo tři řádky pro stránku následující.

25. Datum musí obsahovati místo, den, měsíc a rok, v němž píšeme; píše se obyčejně napravo na samý vrch stránky. Píšeme-li vážené osobě, dává se nalevo na konec dopisu po novém oslovení. Třeba však hleděti dáti je skutečně na začátku nebo na konci dopisu tak, aby neoddělco-

valo ani myšlenku ani slova, jež se vztahují k dopisu.

26. Podpis je jméno píšícího a bývá doprovázen jedním nebo dvěma přídavky, vyjadřujícími úctu nebo přátelství k adresátovi. Dává se trochu dál od konce dopisu na dolejší konec listu vpravo.

27. Píšeme-li vážené osobě, opakujeme o řádek níže, než je závěr listu, vlevo titul adresátův, shodný s jeho hodností, a ještě níže vpravo se pak dá podpis. Na př.

Vaší důstojnosti
Nejoddanější

N. N.

28. Adresa obsahuje jméno a příjmení osoby, již píšeme, s příslušnými tituly napřed; potom jméno místa, do něhož posíláme dopis, a je-li adresát zaměstnán v nějakém úřadě, nebo je-li třeba označiti jeho obydlí, napíše se to zkrátka na novou řádku vlevo po jménu a příjmení.

29. Adresa musí býti velmi určitá a jasná. Na první místo se klade

titul: na př. Nejdůstojnější Pán, na druhý řádek jméno a příjmení, za ně zaměstnání a až na třetí řádek označení obydli a pod., a když těchto označení není zapotřebí, dá se zaměstnání nebo úřad na řádek třetí. Jméno vesnice nebo města, kam je dopis adresován, píše se větším písmem dolů vpravo a obyčejně se podtrhuje.

30. Když dopis jde někam, kde není pošty, píše se větším písmem a podtrhuje tato. Je-li místo méně známé, je dobře udat jméno blízkého města.

31. Pokud se týče častého psaní dopisů, třeba se chránit výstřelků. Jsou hodni pokárání ti, kteří zuřivě píší a pro každou malichernost posílají velikánské listy; neméně však jsou hodni pokárání ti, kteří upadající do chyby opačné, sotva odpovědí jiným i když je toho nezbytně zapotřebí.

32. O častém psaní dopisů třeba se držeti týchž pravidel, jako pro návštěvy. Když je třeba nebo slušné

napsat druhému něco, nikdo nesmí
býti liknavý; nikdo však nesmí též
zajít přes hranice a zbytečně mazati
papír.

OBSAH.

Hlava	Strana
I. Účel domů kongregace sv. Františka Saleského . . .	3
II. O přijetí	4
III. O zbožnosti	8
IV. Jak se chovati v kostele . .	10
V. O práci	15
VI. Jak se chovati ve škole a ve studovně	17
VII. Jak se chovati v pracovnách	22
VIII. Jak se chovati k představeným	24
IX. Jak se chovati k druhům . .	27
X. O skromnosti	28
XI. O čistotě	31
XII. Jak se chovati v ústavě . .	32
XIII. Jak se chovati mimo dům .	35
XIV. O procházkách	38
XV. Jak se chovati v divadle . .	40
XVI. Co je v ústavě přísně zakázáno	42

DODATEK.

JAK PSÁTI DOPISY.

Obecná pravidla	43
Části dopisu	46
Postup dopisu a jeho tvar	48

